

UDVIKLING I UNGDOMSKRIMINALITET

DE MEST KRIMINELLE

ANNE-JULIE BOESEN PEDERSEN & TANJA TAMBOUR JØRGENSEN
JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR
OKTOBER 2017

ISBN: 978-87-93469-06-8

FORORD

Flere nuværende og tidligere medarbejdere i Justitsministeriets Forskningskontor har indgået i arbejdet med denne rapport og de data, der ligger til grund herfor. Cand.scient.soc. Stine Bech Thougard og cand.scient.soc. Malthe Øland Ribe har bidraget ved at oparbejde store mængder af registerdata samt ved at bearbejde og analysere dele af disse, mens øvrige analyser samt udarbejdelsen af rapporten er sket i et samarbejde mellem cand.scient.soc. Tanja Tambour Jørgensen og cand.scient.soc. Anne-Julie Boesen Pedersen. Dr. Jur. Britta Kyvsgaard har bidraget med sparring vedrørende undersøgelsens resultater og rapportens udarbejdelse.

Indhold

1. Indledning	4
2. Afgrænsning af kategorierne	5
3. Udviklingen i omfanget af mest kriminelle unge	6
4. Udvikling i kriminalitetens omfang	8
5. Udvikling i kriminalitetens art	11
6. Karakteristika ved kriminelle unge 2006, 2010 og 2014	15
6.1. De unges køn	15
6.2. De unges etniske herkomst	16
6.3. De unges forældres tilknytning til arbejdsmarkedet	18
6.4. De unges forældres indkomst	19
7. Sammenfatning	22
8. Litteratur	24

1. INDLEDNING

Justitsministeriets Forskningskontor har i denne rapport gennemført analyser vedrørende de mest kriminelle børn og unge. I disse analyser ses på forhold, som kendetegner de mest alvorligt kriminelle unge sammenlignet med øvrige unge, herunder karakteristika ved såvel de unges kriminalitet, de unge selv som deres familier m.v. Der er gennemført flere typer af undersøgelser. For så vidt angår analyser vedrørende den mest alvorlige ungdomskriminalitet og karakteristika ved de mest kriminelle unge og deres familier, henvises til rapporten ”*Ungdomskriminalitet. De mest kriminelle*” (Pedersen & Jørgensen 2017). I denne rapport er der fokus på udvikling i kriminalitet begået af de mest kriminelle unge.

Samlet set er ungdomskriminaliteten i Danmark mindsket markant siden 2006 (Justitsministeriets Forskningskontor 2016a; 2016b; Balvig 2015; 2017). Et sådant fald kan bero på, at færre unge begår kriminalitet, eller at det er det samme antal unge, der begår kriminalitet, men til gengæld begår de det sjældnere. Det kan selvfølgelig også bero på en kombination af disse forhold. Flere undersøgelser om udviklingen i børne- og ungdomskriminaliteten peger på, at faldet siden 2006 hovedsageligt skyldes, at færre unge registreres for kriminalitet (Justitsministeriets Forskningskontor 2016b; Andersen et al. 2016). Disse undersøgelser viser desuden, at der i perioden med mindskningen ikke er sket væsentlige ændringer med hensyn til den individuelle kriminalitetsfrekvens. Nogle af de mulige forklaringer på det store fald i ungdomskriminaliteten – som både ses i undersøgelser baseret på registreret og selvrapporteret kriminalitet og også ses i andre vestlige lande – lyder på øget selvkontrol/fremtidsdisciplinering blandt de unge, øget teknisk/elektronisk kontrol (færre risikofrie muligheder for at begå kriminalitet) og en ændring i livsstilen blandt de unge, herunder mindre alkoholindtag og ikke mindst stigningen i den tid, der anvendes på smartphones og computere i stedet for i at ’hænge ud’ i det offentlige rum (Justitsministeriets Forskningskontor 2016b; Balvig 2017; Berghuis & Waard 2017).

Spørgsmålet er, om kriminalitet begået af de mest kriminelle børn og unge har fulgt udviklingen i den øvrige ungdomskriminalitet. I denne rapport undersøges udviklingen i kriminalitet begået af de mest kriminelle unge. Til brug for disse analyser er der indhentet oplysninger fra Rigspolitiet om samtlige tilfælde, hvor et barn eller en ung i alderen 10 år til og med 17 år er sigtet eller mistænkt for at have begået en lovovertrædelse i perioden 2001-2015. Begrebet ’mistanke’ anvendes her for sager, der omfatter personer under den kriminelle lavalder.

Et andet aspekt, der også belyses i denne undersøgelse, er, hvorvidt udviklingen har betydet, at forhold, der karakteriserer de mest kriminelle børn og unge samt deres forældre, har ændret sig. Svenske undersøgelser peger på, at nogle risikofaktorer i forhold til kriminalitet, såsom etnisk herkomst eller ringe socioøkonomisk familiebaggrund, ikke har ændret markant betydning over tid. Med hen-

syn til skolekarakterer og forældreindkomst ses derimod en øgning i forskellene mellem unge, der begår kriminalitet, og dem der ikke gør (Estrada et al. 2016; Bäckman et al. 2014).¹

I denne undersøgelse er der inkluderet oplysninger om de unges køn og etniske baggrund samt om deres forældres etniske herkomst, tilknytning til arbejdsmarkedet og disponible indkomst. Disse analyser er baseret på oplysninger fra henholdsvis Danmarks Statistik og Rigspolitiet om børn og unge i alderen 10 år til og med 17 år, der er sigtet eller mistænkt for en lovovertrædelse i henholdsvis 2006, 2010 og 2014, altså hen over perioden med faldet i ungdomskriminaliteten

2. AFGRÆNSNING AF KATEGORIERNE

Til brug for analyserne er der afgrænset fire kategorier af børn og unge. Kategoriernes betegnelse – særligt 'de alvorligt kriminelle' og 'de mest kriminelle' – skal forstås ud fra et børne- og ungdomskriminalitetsperspektiv. Det er givet, at sammenlignet med ældre med en længere kriminel karriere ville dele af gruppernes kriminalitet fremstå som mindre alvorlig, end når der som her alene fokuseres på de 10-17-årige.

De fire kategorier:

- Lovlydige (optræder ikke i politiets register)
- Småkriminelle
- Alvorligt kriminelle
- Mest kriminelle

Afgrænsning af grupperne er sket ud fra kriminalitetens grovhed og hyppighed. Således er alle typer af kriminalitet givet en værdi ud fra en vurdering af, hvor alvorligt forholdet er set i et ungdomskriminalitetsperspektiv. Efterfølgende er værdierne summeret. Værdierne for de forskellige typer kriminalitet er sat ud fra følgende principper:²

Mindre alvorlig kriminalitet er defineret som nogle typer af blufærdighedskrænkelser (verbal), butikstyveri, andre simple tyverier, brugstyveri af cykel og knallert, indbrud i ubeboede bebyggelser såsom garager samt de fleste former for særlovsovertrædelser. Også uagtsomme forhold er inkluderet i denne kategori. Alvorlig kriminalitet angår seksualforbrydelser i øvrigt, voldsforbrydelser samt ejendomsforbrydelser som indbrud i beboelse og forretning, røveri og groft hærværk. Enkelte særlovsovertrædelser er også omfattet, heriblandt lov om euforiserende stoffer (salg) og våbenloven.

Unge, der alene er mistænkt/sigtet for mindre alvorlig kriminalitet, indgår i gruppen småkriminelle, mens unge, der – ud over eventuel mindre alvorlig kriminalitet – er mistænkt/sigtet for 1-2 alvorlige forhold, indgår i kategorien af alvorligt kriminelle. De unge, som er mistænkt/sigtet for tre eller

¹ Dette er målt blandt fødselskohorter fra 1965, 1975 og 1985.

² Da der findes mere end 600 gerningskoder, er det følgende alene eksempler på typer af lovovertrædelser, som skal illustrere opgørelsesmåden i hovedtræk.

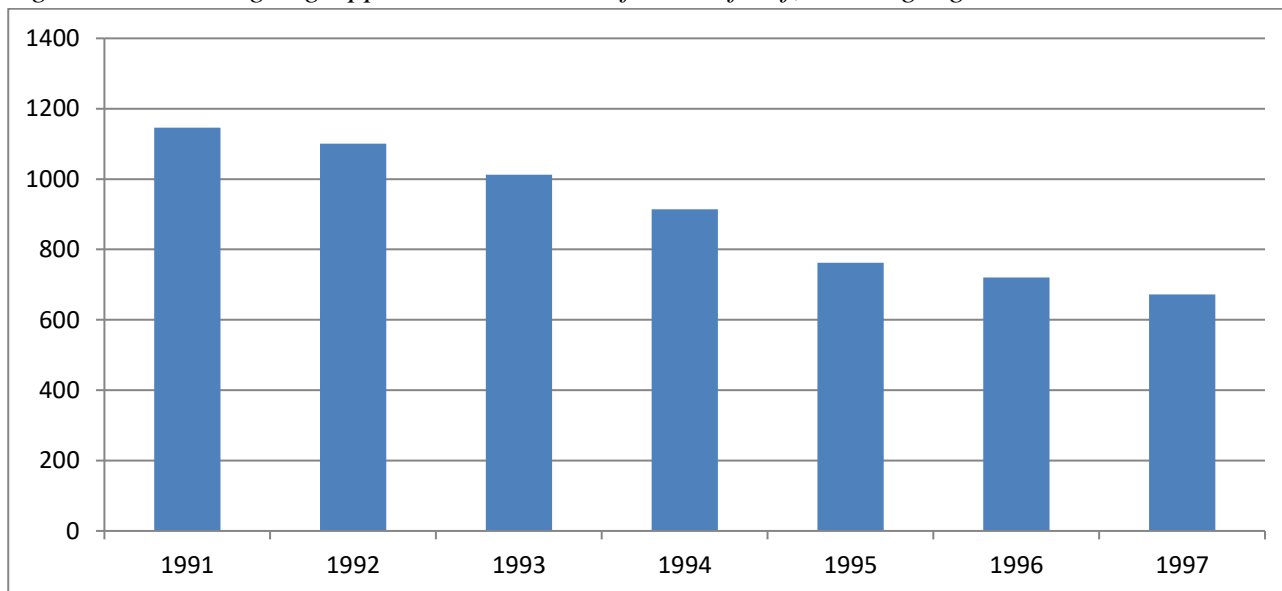
flere alvorlige forhold, indgår i kategorien af mest kriminelle.³ Visse former for kriminalitet anses dog for at være så alvorlige, at blot et enkelt forhold er nok til, at den unge inkluderes i gruppen af mest kriminelle. Det drejer sig om eksempelvis voldtægt, manddrab, groft røveri (straffelovens § 288, stk. 2, hjemmerøverier m.v.) og salg eller smugling af narkotika (straffelovens § 191).⁴

Som det fremgår, sker optællingen på baggrund af mistanker/sigtelser. Hvorvidt sigtelsen – for de af de unge, der er over den kriminelle lavalder – efterfølgende fører til en fældende strafferetlig afgørelse, en frifindelse eller andet, er der altså ikke taget højde for i afgrænsningen af de tre kriminalitetskategorier. Årsagen til, at afgrænsningen af grupperne tager udgangspunkt i mistanker/sigtelser – og ikke afgørelser – er, at der i dette projekt også er interesse for børn under den kriminelle lavalder.

3. UDVIKLINGEN I OMFANGET AF MEST KRIMINELLE UNGE

Opgørelsen af størrelsen af kategorien af mest kriminelle kan foretages ved at tage udgangspunkt i en fødselsårgang og basere beregningerne på oplysninger om mistanker/sigtelser til og med de unges 17. år. Dette er gjort i figur 3.1, der viser udviklingen i antallet af mest kriminelle i forskellige fødselskohorter. Det ses, at der parallelt den generelle udvikling i ungdomskriminaliteten er sket et markant fald, nemlig på mere end 40 pct., i antallet af mest alvorligt kriminelle unge fra årgang 1991 til 1997.

Figur 3.1. Antal unge i gruppen mest kriminelle fordelt efter fødselsårgang

³ Forhold, der vedrører pengefalsk, dokumentfalsk og de fleste typer af bedrageri, er også defineret som alvorlig kriminalitet, men hver af disse kriminalitetsformer tæller højst én gang per person. Det skyldes, at denne type lovovertrædelser ofte vil generere en serie af mistanker/sigtelser som følge af f.eks. flere forsøg på at bruge et stjålet kontorkort.

⁴ Det kan ske, at typen af kriminalitet ændres undervejs i sagsprocessen, således at en sag, der fx starter som et særligt farligt røveri (straffelovens § 288, stk. 2), senere viser sig at angå røveri (straffelovens § 288, stk. 1), eller det kan være en ændring fra vold til trusler eller fra tyveri til hæleri. I disse tilfælde vil kriminalitetens art i denne undersøgelse fremstå, som den gør ved domfældelsen. En sådan ændring er dog kun foretaget i et par procent af sagerne.

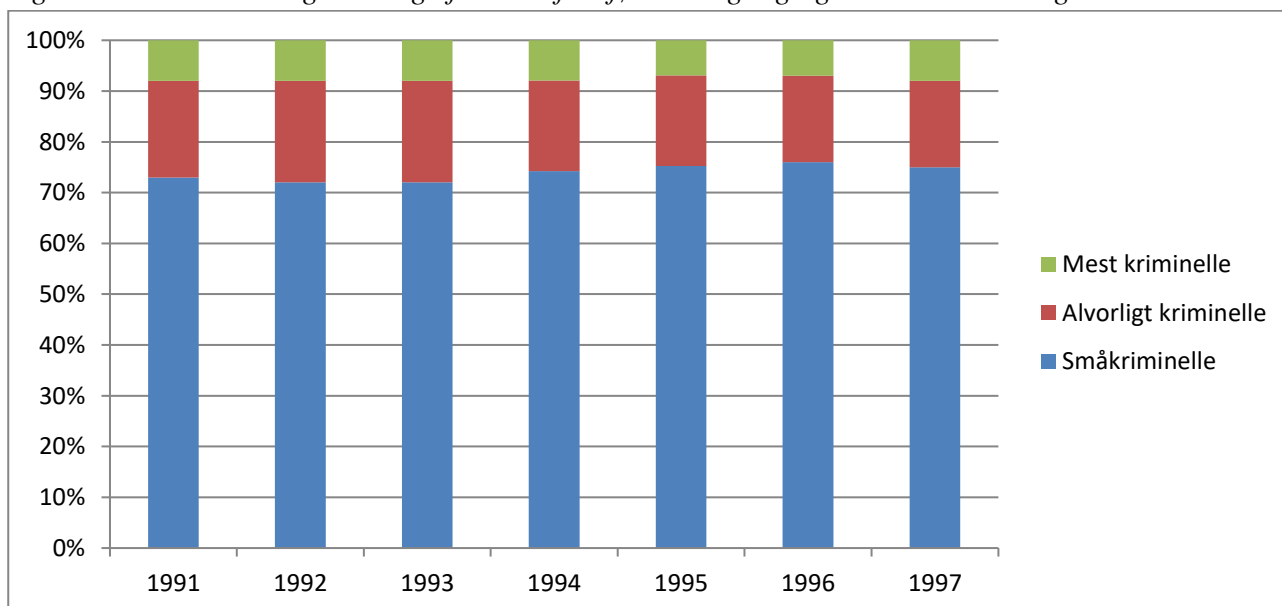
Denne mindskning kan også betragtes i forhold til hele fødselsårgangen og ikke alene dem, der er registreret for kriminalitet. På den måde tages der samtidig højde for ændringer i antallet af børn og unge i befolkningen. Som det fremgår af tabel 3.1, viser også denne beregning et fald i den andel, som gruppen af mest alvorligt kriminelle udgør i forhold til hele årgangen – fra at udgøre 1,7 pct. af årgang 1991 til at udgøre 1 pct. af årgang 1997. Tilsvarende ses en mindskning i antallet af unge i de øvrige grupper af ungdomskriminelle og dermed også en reduktion i den andel, de udgør i forhold til hele fødselsårgangen. Andelen af lovlydige unge stiger til gengæld fra cirka 80 pct. til 88 pct.

Tabel 3.1. Mistænkte/sigtede unge fordelt efter kriminalitetskategori og fødselsårgang. Andel i forhold til hele fødselsårgangen.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Lovlydige	79,8 %	81,8 %	82,5 %	83,2 %	84,3 %	85,4 %	87,9 %
Småkriminelle	14,7 %	13,5 %	12,7 %	12,5 %	11,8 %	11,1 %	9,1 %
Alvorligt kriminelle	3,7 %	3,7 %	3,4 %	3,0 %	2,8 %	2,4 %	2,1 %
Mest kriminelle	1,7 %	1,6 %	1,4 %	1,3 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Således er ikke blot antallet af unge i gruppen af mest kriminelle faldet, men også det samlede antal af unge, der mistænkes/sigtes for kriminalitet, er faldet. Samlet set betyder det, at gruppen af mest kriminelle unge udgør en nogenlunde ensartet andel i det samlede billede af unge, der er registreret for kriminalitet, se figur 3.2, som viser fordelingen af de tre kriminalitetskategorier opdelt efter fødselsårgang. Med andre ord gælder mindskningen i ungdomskriminalitet – målt på personniveau – både dem, der begår mindre, såvel som dem, der begår mere alvorlig kriminalitet.

Figur 3.2. Mistænkte/sigtede unge fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetskategori. Andel.

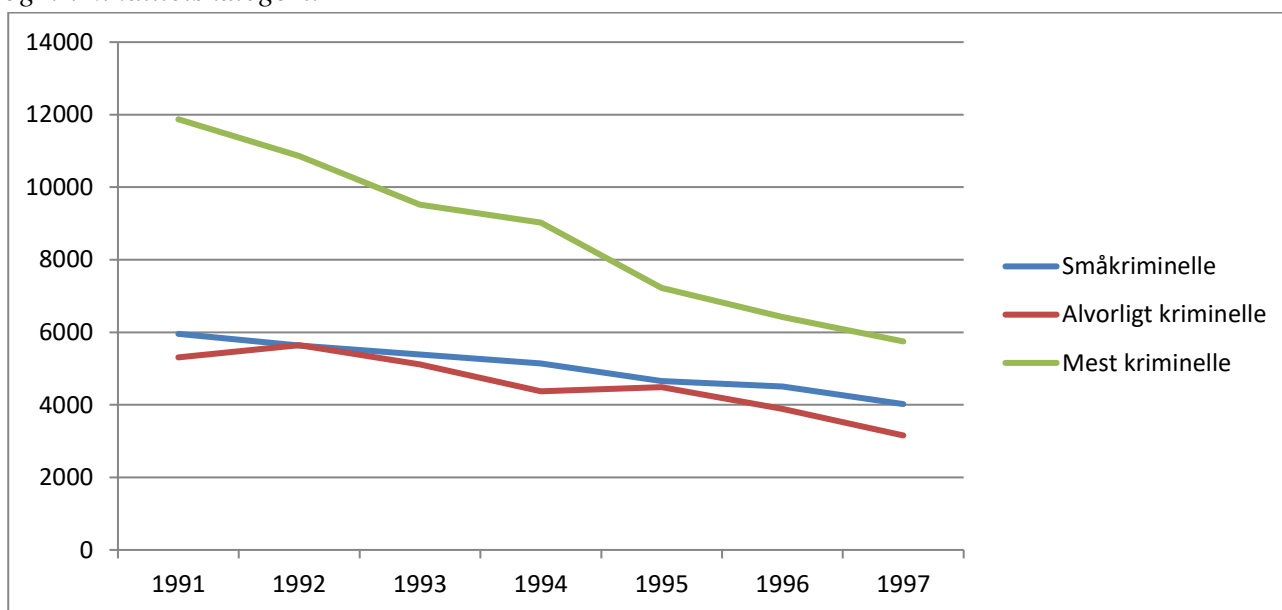

4. UDVIKLING I KRIMINALITETENS OMFANG

Også udviklingen i omfanget af den kriminalitet, de unge begår, er undersøgt. Her er alene straffelovsovertrædelser inkluderet, hvilket skyldes, at omfanget af registrerede særlovsovertrædelser i meget høj grad afhænger af politiets indsats på området, fx overtrædelser af færdselsloven eller lov om euforiserende stoffer.⁵ Udviklingsanalyser, der inkluderer særlovsovertrædelser, vil dermed ikke alene afspejle udviklingen i tilbøjeligheden til at begå kriminalitet, men også andre forhold.

Det ses af figur 4.1, at antallet af mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser er langt højere for de mest kriminelle til sammenligning med de øvrige grupper, og at dette gør sig gældende for alle fødselsårgangene. Samtidig fremgår det dog også, at der er sket et markant fald i dette antal – fra godt 12.000 til knap 6.000 mistanker og sigtelser. For de øvrige grupper ses også et fald i antallet af mistanker/sigtelser, men af mindre omfang. Dette betyder samtidig, at for årgangene 1991 og frem til 1994 står de mest kriminelle unge for cirka halvdelen af de mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser, som angår de enkelte årgange, mens denne andel er 43-44 pct. for årgang 1995 til 1997.

Figur 4.1. Antal mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetskategori.

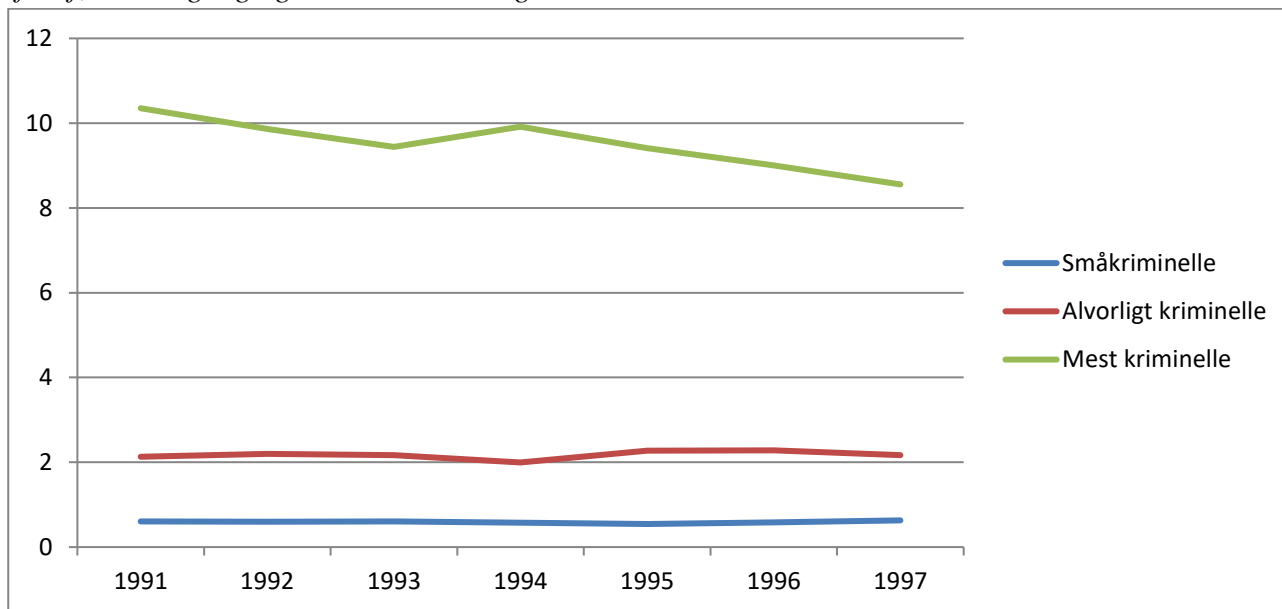
I og med at færre unge bliver mistænkt/sigtet for kriminalitet, jf. tabel 3.1, er det til en vis grad også forventeligt, at det samlede antal af mistanker og sigtelser vil falde. Hvorvidt dette fald alene beror på, at færre unge begår kriminalitet, eller om det også delvist skyldes et fald i den kriminalitet, de enkelte unge begår, belyses i det følgende.

Figur 4.2 viser det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser per ung. Hermed tages der også højde for ændringen i antallet af unge, der indgår i de tre kategorier for de forskellige fødselsårgange.

⁵ Dette gælder også enkelte former for straffelovsovertrædelser, såsom salg og smugling af narkotika.

Som det fremgår af figuren, er det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser for straffelovsovertrædelser ret stabilt, for så vidt angår gruppen af småkriminelle og alvorligt kriminelle, mens der for de mest kriminelle unge ses et fald fra ca. 10½ til 8½ mistanke/sigtelse i gennemsnit per ung.

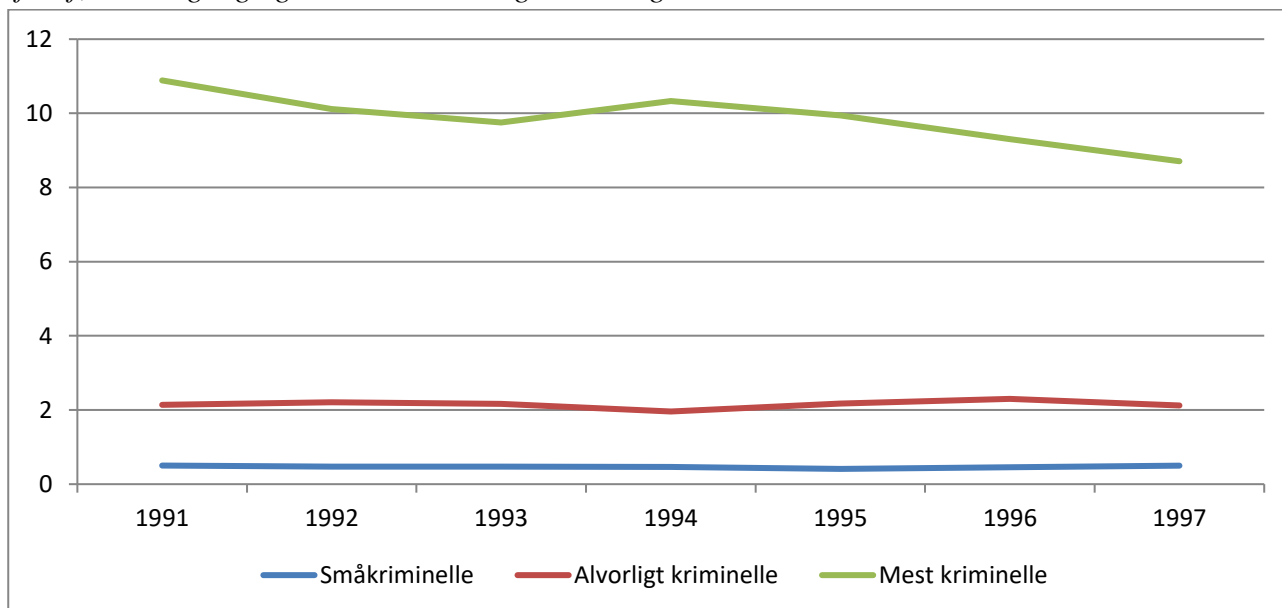
Figur 4.2. Det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetskategori.

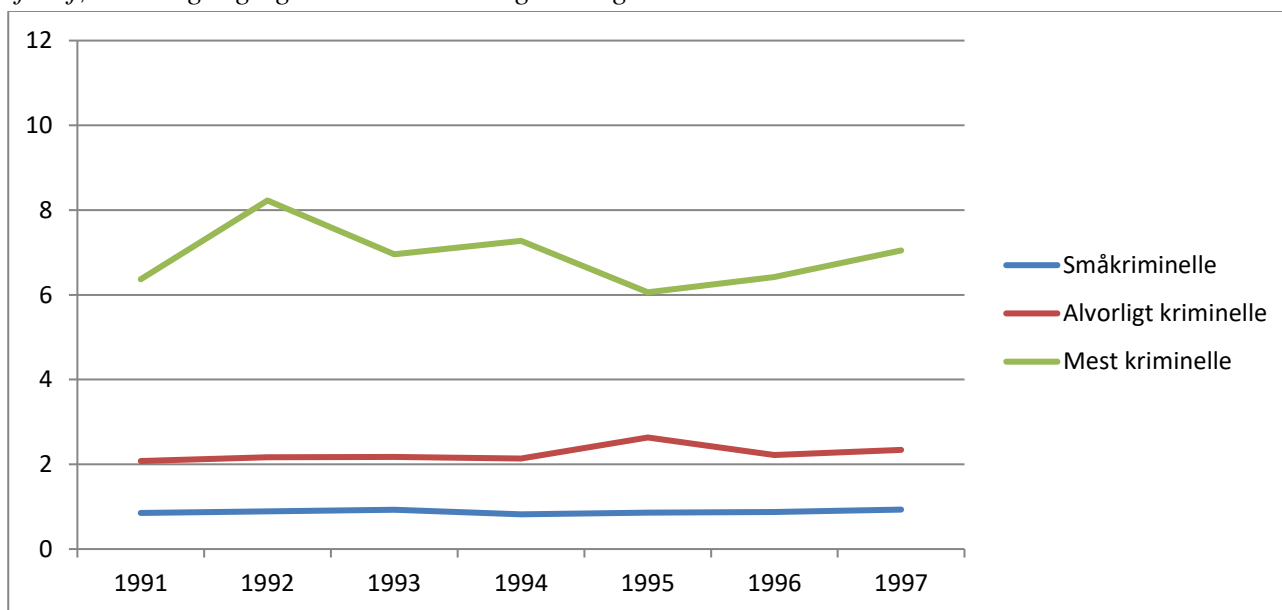
Idet gruppen af mest kriminelle hovedsageligt består af drenge, jf. Pedersen & Jørgensen 2017, afspejler faldet i antallet af mistanker/sigtelser for straffelovsovertrædelser i vid udstrækning en reduktion i drengenes kriminalitet. Dette kan også illustreres ved at opdele udviklingen efter henholdsvis drenge og piger, se figur 4.3 og 4.4.

Som det ses, falder det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser for drenge i gruppen af mest kriminelle fra knap 11 til mindre end 9. Samme udvikling ses ikke for hverken drenge i de øvrige kriminalitetsgrupper eller for pigerne, uanset kriminalitetskategori.

Figur 4.3. Det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetskategori. Drenge.

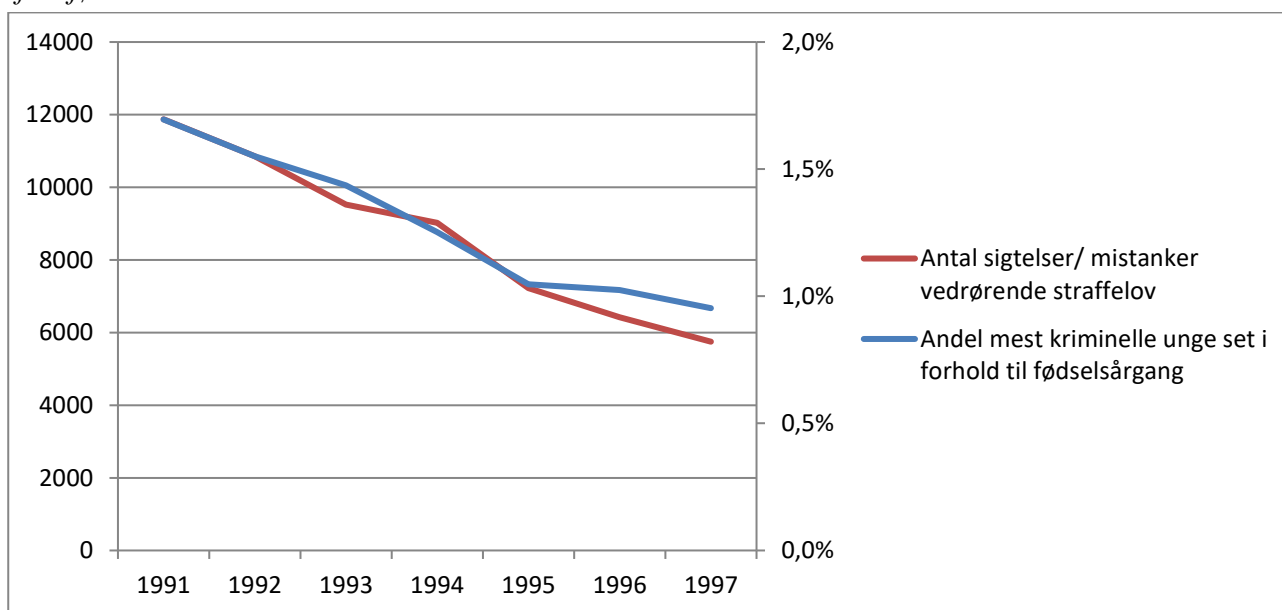

Figur 4.4. Det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetskategori. Piger.

Fokuseres alene på gruppen af mest kriminelle unge, er der – som set ovenfor – sket et fald i både antallet af børn og unge i gruppen og i omfanget af straffelovsovertrædelser, som de er mistænkt/sigtet for. At dette er sket i nogenlunde samme takt, fremgår af figur 4.5, der viser udviklingen i, hvor stor en andel de mest kriminelle unge udgør i forhold til hele fødselsårgangen (aksen i højre side) sammenholdt med udviklingen i antallet af mistanker/sigtelser for straffelovsovertrædelser (aksen i venstre side). Det ses dog også af figuren, at faldet i antallet af mistanker/sigtelser fra årgang 1995 til 1997 er større, end faldet er i den andel, de mest kriminelle udgør i samme periode.

Figur 4.5. Unge i gruppen af mest kriminelle set i forhold til hele fødselsårgangen fordelt efter fødselsår (andel) samt de mest kriminelles mistanker/sigtelser vedrørende straffeloven (antal), fordelt efter fødselsår.

5. UDVIKLING I KRIMINALITETENS ART

Spørgsmålet er, om også arten af den straffelovskriminalitet, de kriminelle unge begår, har forandret sig. I det følgende fokuseres alene på mistanker/sigtelser vedrørende de mest kriminelle unge.⁶

Tabel 5.1 viser udviklingen i de forskellige typer af kriminalitet begået af de mest kriminelle unge. Som det ses af tabellen, angår størsteparten af mistanker/sigtelser for alle fødselsårgangene ejendomsforbrydelser, dog med en mindskende tendens, mens andelen, der vedrører volds-kriminalitet, modsat øger en smule. Det fremgår også, at der for seksualforbrydelser og øvrige straffelovsovertrædelser, som udgør små andele af den samlede kriminalitet, er en svagt stigende tendens.

Tabel 5.1. Mistanker/sigtelser vedrørende de mest kriminelle unge fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetens art. Andel.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Seksualforbrydelser	2 %	2 %	1 %	2 %	2 %	3 %	3 %
Voldsforbrydelser	19 %	19 %	19 %	19 %	20 %	22 %	23 %
Ejendomsforbrydelser	77 %	77 %	76 %	75 %	74 %	71 %	70 %
Øvrig straffelov	3 %	3 %	3 %	3 %	4 %	4 %	5 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

⁶ For udvikling i kriminalitetens art blandt alle mistænkte/sigtede unge henvises til "Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2015" (Justitsministeriets Forskningskontor 2016b).

Det skal erindres, at der i den undersøgte periode har været en nedgang i kriminalitet, hvorfor en stigende andel reelt kan dække over et mindsket antal mistanker/sigtelser for den pågældende type kriminalitet. Udviklingen vises derfor også som antal mistanker/sigtelser, jf. tabel 5.2, som svarer til tabel 5.1, men blot er baseret på antal i stedet for andele.

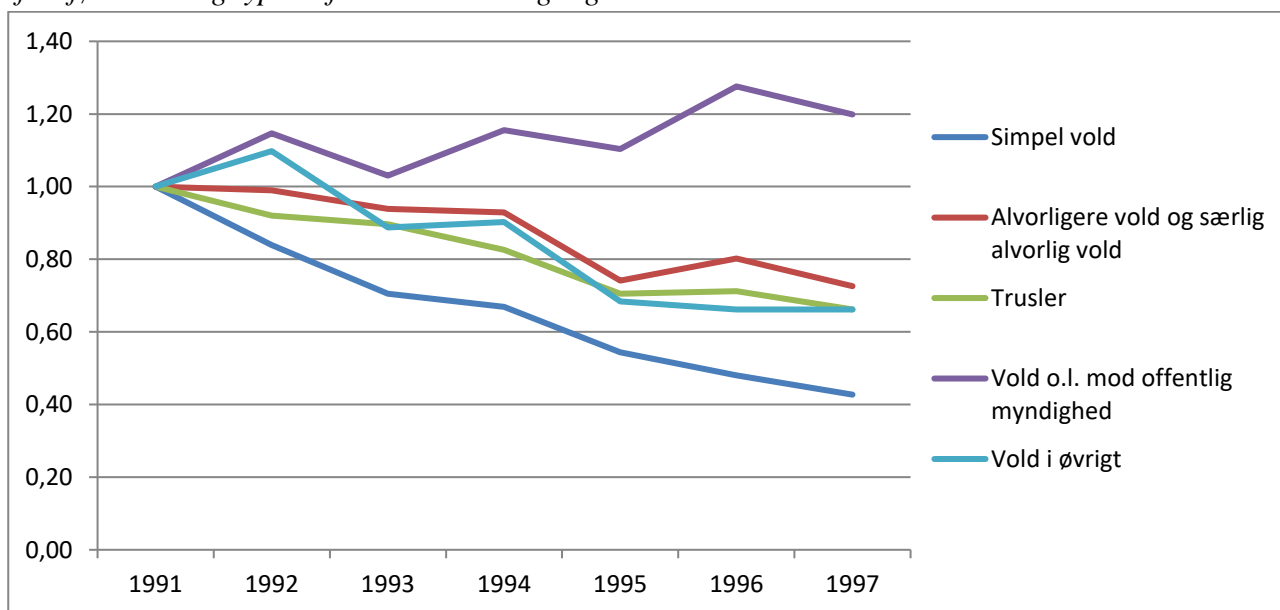
Tabel 5.2. Mistanker/sigtelser vedrørende de mest kriminelle unge fordelt efter fødselsårgang og kriminalitetens art. Antal.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Seksualforbrydelser	203	165	141	158	122	163	164
Voldsforbrydelser	2.233	2.043	1.799	1.754	1.469	1.441	1.320
Ejendomsforbrydelser	9.115	8.308	7.249	6.810	5.371	4.562	4.003
Øvrig straffelov	322	341	332	303	264	255	262
I alt	11.873	10.857	9.521	9.025	7.226	6.421	5.749

I det følgende belyses mere detaljeret udviklingen for henholdsvis volds- og ejendomsforbrydelser.

Figur 5.1 viser for de mest kriminelle unge udviklingen i mistanker/sigtelser for vold. Dette er vist som indekstal, hvorved udviklingen betragtes i forhold til antallet af mistanker/sigtelser for vold med udgangspunkt i fødselsårgang 1991. Som det ses af figuren, er der sket et fald i de fleste typer af vold, bortset fra vold og lignende mod offentlig myndighed, som er steget i perioden. Det største fald ses i antallet af mistanker/sigtelser vedrørende simpel vold, der er mere end halveret.

Figur 5.1. Mistanker/sigtelser for voldsforbrydelser vedrørende gruppen af mest kriminelle fordelt efter fødselsår og typen af vold. Indeks årgang 1991=1.

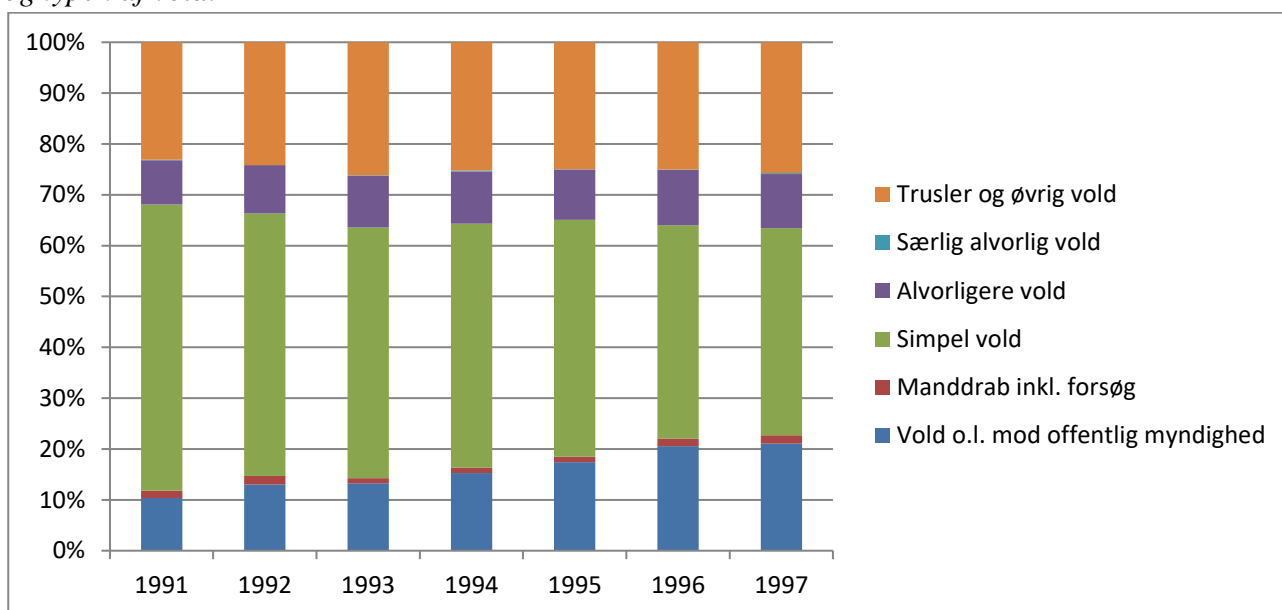

Denne udvikling kan også ses af figur 5.2, som samtidig viser, hvor stor en andel af den samlede voldskriminalitet de enkelte former for vold udgør. Simpel vold er fortsat den mest udbredte type af

voldskriminalitet begået af de mest kriminelle unge, men denne type vold udgør en mindre andel af kriminaliteten for de senere årgange sammenlignet med årgang 1991. Omvendt udgør mistanker/sigtelser for vold og lignende mod offentlig myndighed en stadig voksende andel af årgangenes kriminalitet. Denne stigning i forhold vedrørende vold og lignende mod offentlig myndighed er også set i andre undersøgelser og kan tænkes at hænge sammen med en øget anmeldelsestilbøjelighed blandt offentligt ansatte (Pedersen 2015).

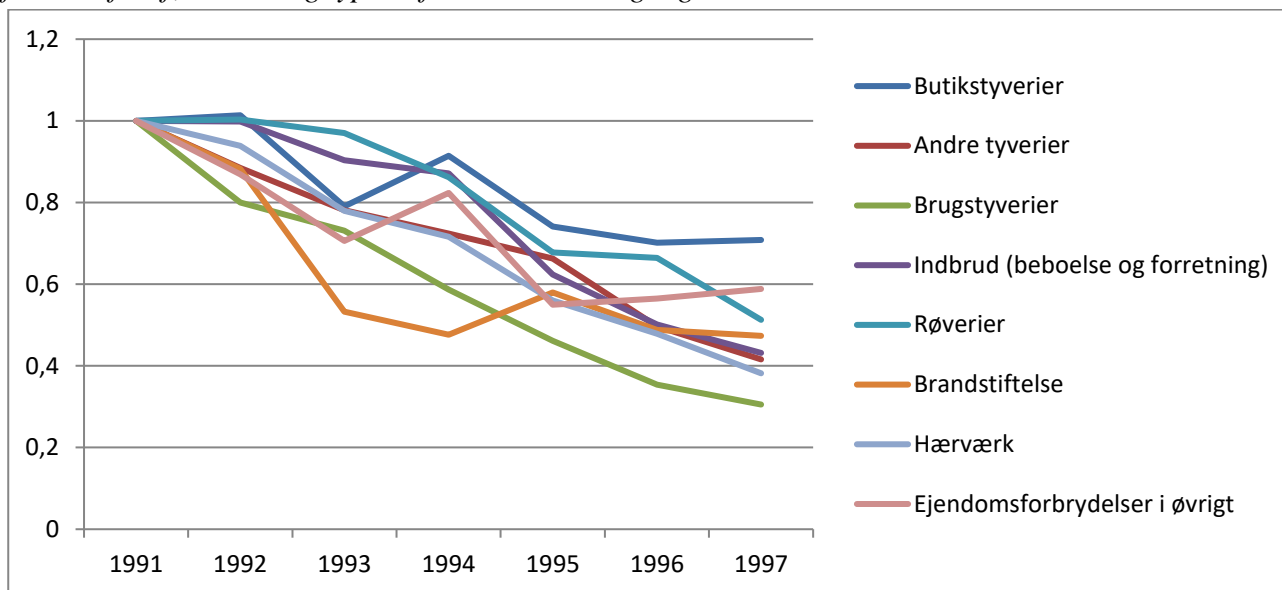
Der ses således ændringer i, hvem de unges vold retter sig mod, idet den nu relativt set hyppigere retter sig mod nogen i offentlig tjeneste og sjældnere mod private. Der er samtidig ikke tegn på, at volden er blevet alvorligere, idet de meget alvorlige former for vold ikke er blevet mere udbredte med tiden.

Figur 5.2. Mistanker/sigtelser for vold vedrørende gruppen af mest kriminelle fordelt efter fødselsår og typen af vold.

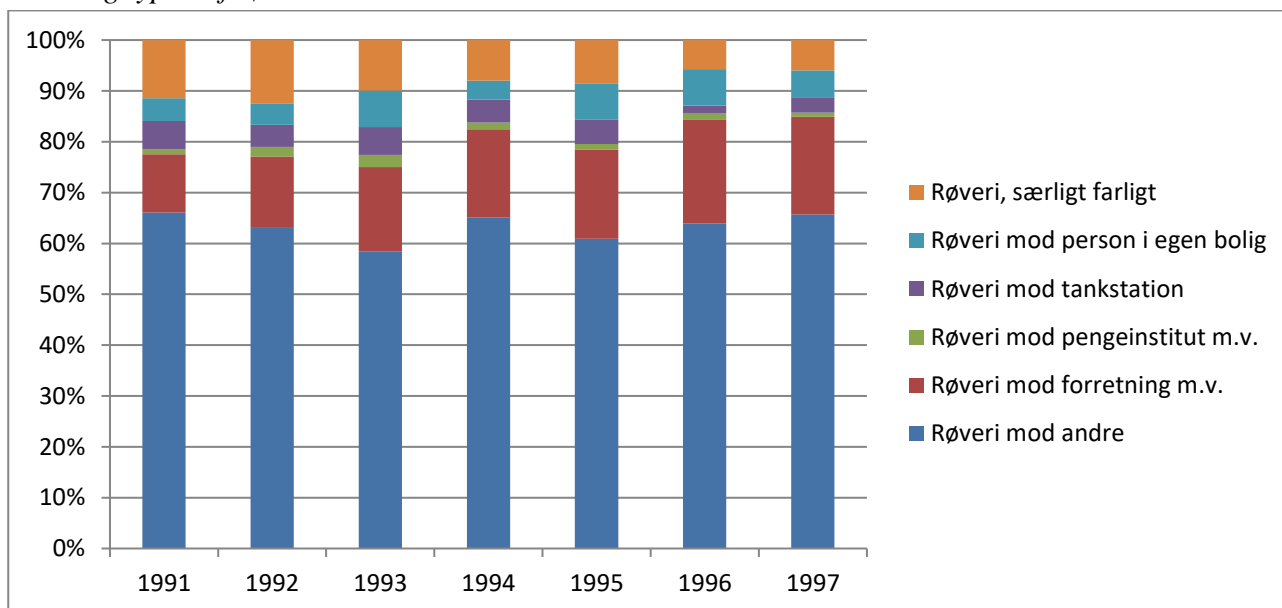
For så vidt angår udviklingen i mistanker/sigtelser for ejendomsforbrydelser, er denne for de mest kriminelle unge vist som indekstal i figur 5.3. Som det ses af figuren, sker der et fald i antallet af mistanker/sigtelser for alle de viste typer af ejendoms kriminalitet. Faldet er størst for brugstyverier og hærværk og mindst for butikstyverier. Sidstnævnte betyder, at der – set i forhold til alle mistanker/sigtelser vedrørende ejendomsforbrydelser for de mest kriminelle – overordnet set er sket en mindre stigning i andelen, som vedrører butikstyveri. Heller ikke på dette område er der således tale om vækst i de særligt alvorlige eller grove former for ejendomsforbrydelser, såsom brandstiftelse og røveri.

Figur 5.3. Mistanker/sigtelser for ejendomsforbrydelser vedrørende gruppen af mest kriminelle fordelt efter fødselsår og typen af vold. Indeks årgang 1991=1

Det er yderligere undersøgt, om der er en tendens i retning af, at de røverier, som de mest kriminelle unge er mistænkt/sigtet for, med tiden er blevet af mere eller mindre alvorlig karakter. Figur 5.4 viser et mindre fald i andelen af særligt farlige røverier (straffelovens § 288, stk. 2), mens andelen af røveri mod forretning m.v. modsat udgør en lidt større andel. For de øvrige typer af røveri ses enten fluktuationer uden entydige udviklingstendenser, eller så små andele, at det ikke er muligt at vurdere udviklingstendenser. Samlet set peger dette dog ikke i retning af, at de røverier, som de mest kriminelle unge er mistænkt/sigtet for, gennemgående er blevet af mere alvorlig karakter.

Figur 5.4. Mistanker/sigtelser for røveri vedrørende gruppen af mest kriminelle fordelt efter fødselsår og typen af røveri.

6. KARAKTERISTIKA VED KRIMINELLE UNGE 2006, 2010 OG 2014

De følgende analyser er baseret på oplysninger om unge, der er mistænkt/sigtet for kriminalitet i 2006, 2010 og/eller 2014, samt oplysninger om de unges forældre. Som sammenligningsgrundlag indgår oplysninger om hele befolkningsgruppen i alderen 10-17 år i analyserne vedrørende de unge og i alderen 35-54 år i analyserne angående de unges forældre. Aldersfordelingerne blandt de mistænkte/sigtede unge og deres forældre vil ikke svare helt nøjagtigt til fordelingen i befolkningen, fx er der flere 15-17-årige blandt de unge, der er mistænkt/sigtet for kriminalitet, end der er 10-14-årige, mens de enkelte alderstrin 10-17 år er mere jævnt fordelt i befolkningen. Dette skal der tages højde for i tolkningen af resultaterne. Da det er udviklingstendenser, som er i fokus for disse analyser, er denne forskel i sammenligningsgrundlaget dog ikke af større betydning. Desuden opdeles nogle af analyserne i mindre alderskategorier.⁷

Det bemærkes, at hovedparten af analyserne viser udviklingen i karakteristika ved de unge eller deres forældre som *andele*, da det er sammenligningen af forholdet mellem andelene, der er af interesse. Det skyldes, at analysen angår en periode med nedgang i ungdomskriminalitet, hvorved antallet af kriminelle unge reduceres fra knap 11.750 i 2006 til knap 8.500 i 2010 og knap 6.300 i 2014. Det vil samtidig sige, at når det i det følgende måtte vise sig, at en given andel stiger fra et år til et andet, kan denne stigning godt dække over et mindsket antal personer.

Desuden skal det påpeges, at der er fokus på udviklingstendenser i forhold, der karakteriserer mistænkte/sigtede unge og deres forældre, og ikke på, hvorvidt disse forhold adskiller sig fra karakteristika ved lovlydige unge og deres forældre. For sådanne analyser henvises til rapporten ”Ungdomskriminalitet. De mest kriminelle” (Pedersen & Jørgensen 2017).

6.1. De unges køn

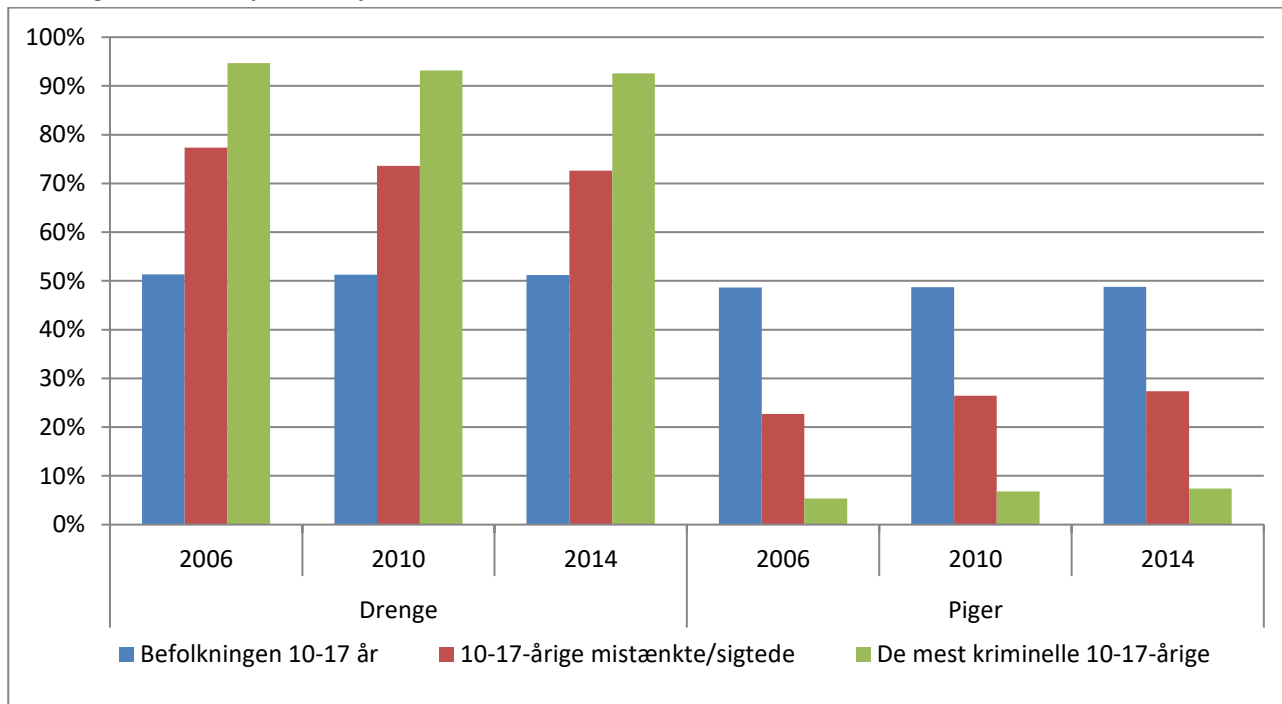
Figur 6.1.1 viser udviklingen i andelen af henholdsvis drenge og piger blandt unge i befolkningen, blandt mistænkte/sigtede unge og blandt de mest kriminelle unge i 2006, 2010 og/eller 2014.

For så vidt angår kønsfordelingen blandt 10-17-årige i befolkningen, er denne nogenlunde ligelig, og den ændres ikke i de undersøgte tre år. Blandt alle børn og unge med en mistanke/sigtelse ses en klar overvægt af drenge. Andelen af drenge mindsker en smule i løbet af årene samtidig med en mindre stigning i andelen af piger. Antalsmæssigt set er der sket en reduktion for både drenge og piger, men mindskningen har været størst for drengenes vedkommende. Tilsvarende har andre undersøgelser vist, at reduktionen i kønsforskellen blandt ungdomskriminelle i høj grad skyldes et fald blandt drenge (Justitsministeriets Forskningskontor 2016b; Bäckman et al. 2014; Estrada et al. 2016). Et tilsvarende mønster ses, når udviklingen i kønsfordelingen blandt alene de mest kriminelle unge betragtes; dog omfatter gruppen i udgangspunktet en større andel drenge. Samlet set ændres overrepræsentationen af drenge blandt de mest kriminelle unge ikke markant i forhold til andelen af

⁷ Også inden for disse alderskategorier kan skævheder i aldersfordelingen forekomme. Dette er undersøgt, og forskellene er ikke markante.

drenge i befolkningen fra 2006 til 2014: I 2006 er forholdet 1,84:1, i 2010 er det 1,82:1 og i 2014 er det 1,81:1.

Figur 6.1.1. Unge i befolkningen, unge med en mistanke/sigtelse og de mest kriminelle unge i 2006, 2010 og/eller 2014 fordelt efter køn.

6.2. De unges etniske herkomst

Med hensyn til de unges etniske herkomst viser figur 6.2.1, at hovedparten af de unge, der registreres for at have begået kriminalitet, er af dansk oprindelse. Samtidig ses, at denne andel er faldet lidt fra 2006 til 2014. Tilsvarende gælder for børn og unge med indvandrerbaggrund, mens der modsat ses en stigning i andelen af efterkommere blandt de unge, der er registreret for kriminalitet. En mindre stigning i andelen af efterkommere ses også generelt blandt alle 10-17-årige i befolkningen: fra 5 pct. i 2006 til 7 pct. i 2010 og 8 pct. i 2014. Dele af den stigning, der ses af figur 6.2.1, afspejler derfor den generelle vækst i denne gruppe.

Figur 6.2.1. Unge i befolkningen, unge med en mistanke/sigtelse og de mest kriminelle unge i 2006, 2010 og/eller 2014 fordelt efter herkomst.

Blandt de mest kriminelle unge ses tilsvarende udviklingstendenser, dog er fordelingen af de unge efter etnisk herkomst som udgangspunkt noget anderledes, idet færre er af dansk oprindelse og flere er indvandrere eller efterkommere.

Samlet set ændres forholdet mellem andelen med dansk baggrund blandt de mest kriminelle unge og unge i befolkningen ikke markant over årene. I 2006 er dette forhold 0,69:1, i 2010 er det 0,66:1 og i 2014 0,65:1. Betragtes alene andelen af efterkommere blandt de mest kriminelle set i forhold til befolkningen, så øges dette forhold fra 3,45 i 2006, 4,03 i 2010 og til 4,05 i 2014, mens der modsat ses en mindskning for indvandreres vedkommende (fra 4,48 i 2006, 4,09 i 2010 og til 3,28 i 2014).

Ikke overraskende afspejles dette billede, når fordelingen af etnisk herkomst blandt de kriminelle unges forældre betragtes. Som ventet er størsteparten af dansk oprindelse, og dernæst følger andelen med indvandrerbaggrund, som i øvrigt er svagt stigende i perioden – hvilket også er forventet, jf. øgningen i andelen af efterkommere blandt de unge. At der stort set ikke er nogen af de unges forældre, som er efterkommere, er ligeledes forventet med tanke på aldersfordelingen blandt alle efterkommere i befolkningen (kun cirka 10 pct. er 30 år eller ældre).

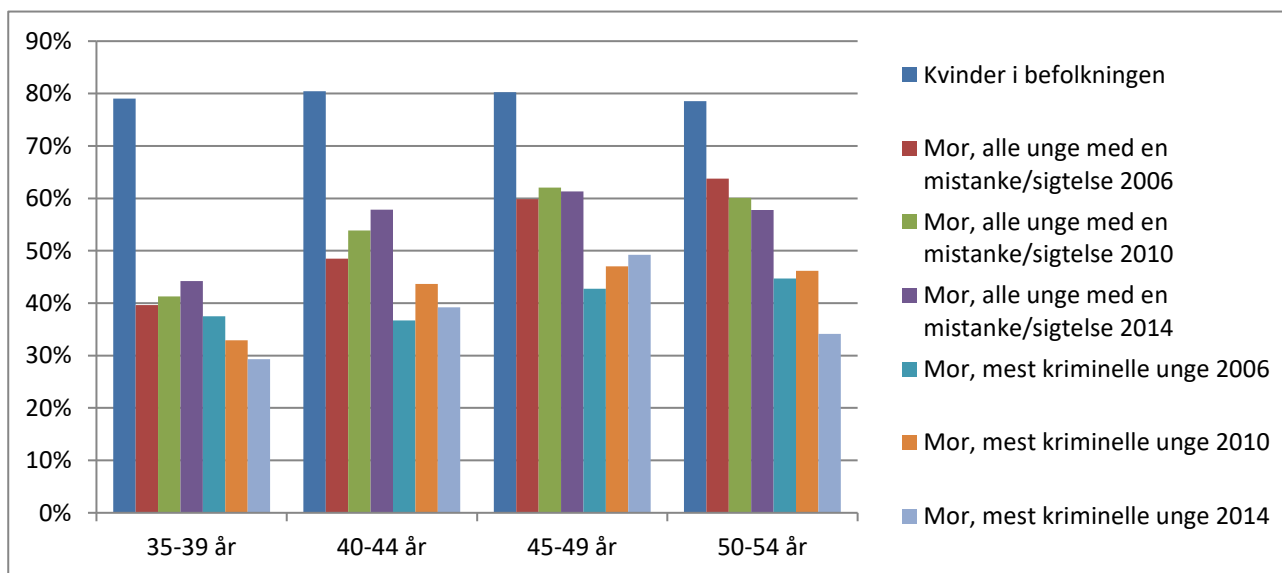
Der ses nogenlunde ensartede mønstre for henholdsvis mødre og fædre til de mest kriminelle unge til sammenligning med voksne i befolkningen. Forholdet mellem andelen med dansk baggrund blandt forældre til de mest kriminelle og voksne i befolkningen ændres kun i mindre omfang fra 2006 til 2014 for mødrenes (fra 0,67:1 til 0,64:1) og for fædrenes (fra 0,67:1 til 0,60:1) vedkommende.

6.3. De unges forældres tilknytning til arbejdsmarkedet

For så vidt angår andelen, der er i beskæftigelse i 2013⁸, fremgår det af figur 6.3.1, at denne er markant mindre for mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2006, 2010 og/eller 2014 til sammenligning med kvinder i befolkningen inden for samme aldersgrupper. De laveste beskæftigelsesandele ses blandt mødre til de mest kriminelle unge. Særligt blandt de yngste mødre, gruppen af 35-39-årige, er beskæftigelsen lav set i forhold til kvinder i befolkningen.

Set i forhold til kvinder i befolkningen er der imidlertid ikke markante ensartede tendenser at spore i beskæftigelsesandelen blandt mødre til unge med en mistanke/sigtelse i henholdsvis 2006, 2010 og/eller 2014. For de to yngste grupper af mødre ses, at beskæftigelsesandelen er højst blandt mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2014 og lavest blandt mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2006, nogenlunde ensartet for disse mødre i aldersgruppen 45-49 år, og for de 50-54-årige er tendensen modsat (mødrene til de mistænkte/sigtede unge i 2014 har den laveste beskæftigelsesandel). Ligeledes ses ikke ensartede tendenser inden for de inddelte aldersgrupper blandt mødre til de mest kriminelle unge i henholdsvis 2006, 2010 og/eller 2014. Betragtes aldersgrupperne samlet, er forholdet mellem beskæftigelsesandelen blandt mødre til de mest kriminelle unge i 2006, i 2010 og i 2014 til sammenligning med blandt kvinder i befolkningen 0,5:1 i alle tilfælde.⁹

Figur 6.3.1. Kvinder i befolkningen, mødre til unge med en mistanke/sigtelse og mødre til de mest kriminelle unge fordelt efter andel i beskæftigelse i 2013.¹⁰

⁸ Oplysninger om tilknytning til arbejdsmarkedet stammer fra flere registre, herunder indkomstregisteret, og er målt i 2013.

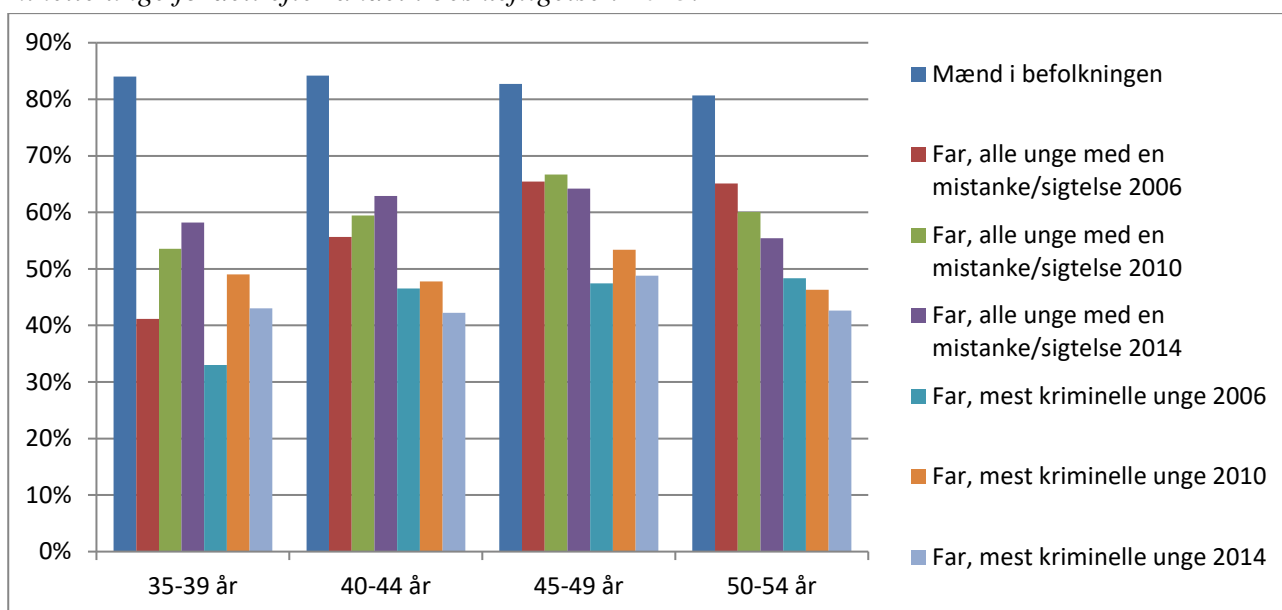
⁹ For mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2006 til sammenligning med kvinder i befolkningen er dette forhold 0,51:1, for mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2010 er forholdet 0,53:1 og for mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2014 er det 0,48:1.

¹⁰ Aldersafgrænsningen er valgt ud fra, at hovedparten af mødrene til de unge med en mistanke/sigtelse i 2006, 2010 og/eller 2014, herunder også mødre til de mest kriminelle unge, var mellem 35 og 54 år i 2013, hvor tilknytningen til arbejdsmarkedet er målt. For de øvrige aldersgrupper bliver datagrundlaget for småt til, at det er muligt at lave opdelte analyser. Da beskæftigelsesandelen varierer alt efter alder, er analyserne opdelt i mindre alderskategorier.

For så vidt angår de unges fædres tilknytning til arbejdsmarkedet, ses inden for alderskategorierne heller ikke ensartede tendenser blandt fædre til mistænkte/sigtede unge i 2006, 2010 og/eller 2014, jf. figur 6.3.2, bortset fra den ældre gruppe af fædre, hvor beskæftigelsesandelen falder, hvilket gælder for fædre til alle mistænkte/sigtede unge og for fædre til de mest kriminelle unge.

En beregning af aldersgrupperne samlet viser, at forholdet mellem beskæftigelsesandelen blandt fædre til de mest kriminelle unge i 2006 og i 2014 til sammenligning med blandt mænd i befolkningen er 0,5:1 i begge tilfælde.¹¹

Figur 6.3.2. Mænd i befolkningen, fædre til unge med en mistanke/sigtelse og fædre til de mest kriminelle unge fordelt efter andel i beskæftigelse i 2013.

6.4. De unges forældres indkomst

Forældrenes disponible indkomst¹² er målt i 2013, og i analyserne opdeles forældrene i mindre aldersgrupper¹³ med henblik på større grad af sammenlignelighed.

Som det ses af figur 6.4.1 er den gennemsnitlige disponible indkomst væsentlig mindre for mødre til unge med en mistanke/sigtelse i 2006, i 2010 og/eller i 2014 til sammenligning med kvinder i befolkningen inden for samme aldersgrupper. De laveste indkomster ses blandt mødre til de mest kriminelle unge.

¹¹ For fædre til unge med en mistanke/sigtelse i 2006 til sammenligning med mænd i befolkningen er dette forhold 0,53:1, for fædre til unge med en mistanke/sigtelse i 2010 er forholdet 0,59:1 og for fædre til unge med en mistanke/sigtelse i 2014 er det 0,53:1.

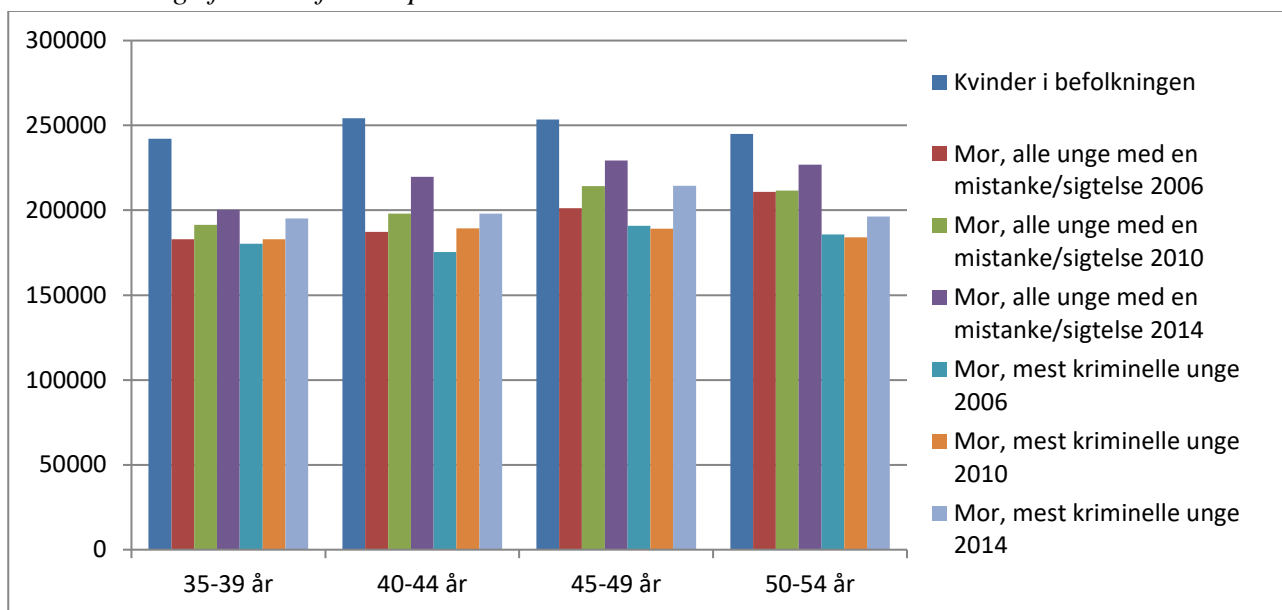
¹² Disponibel indkomst er indkomst efter skat og renter. Denne indkomstopgørelse omfatter beregnet lejeværdi af egen bolig renteudgifter, skat mv., betalt underholdbidrag og tilbagebetalingspligtig kontanthjælp. Oplysningerne stammer fra indkomstregisteret.

¹³ Forældrenes alder er ligeledes målt i 2013.

Der ses en tendens i retning af, at mødre til unge, der er mistænkt/sigtet i 2014, har en lidt højere indkomst end mødre til unge med en mistanke/sigtelse i de tidligere år (2006 og 2010). Tilsvarende mønster ses inden for de inddelte aldersgrupper blandt mødre til de mest kriminelle unge.

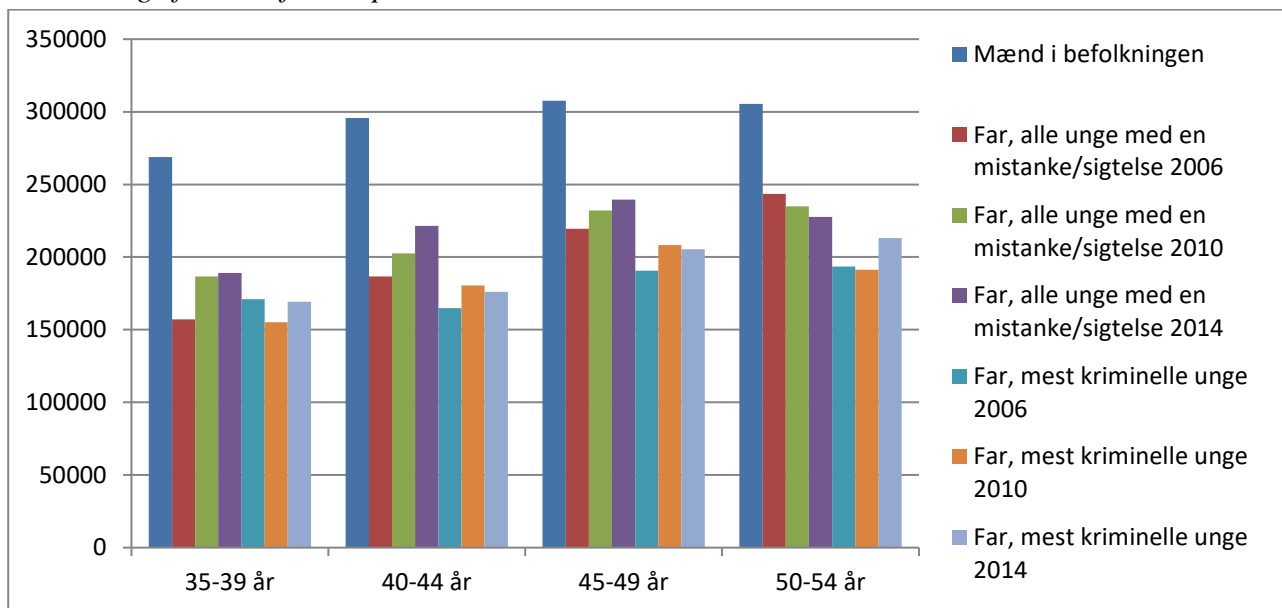
Betragtes aldersgrupperne samlet, er forholdet mellem den gennemsnitlige disponible indkomst for mødre til de mest kriminelle unge i 2006, i 2010 og i 2014 til sammenligning med blandt kvinder i befolkningen henholdsvis 0,74:1, 0,75 og 0,81:1.

Figur 6.4.1. Kvinder i befolkningen, mødre til unge med en mistanke/sigtelse og mødre til de mest kriminelle unge fordelt efter disponibel indkomst i 2013.

For fædrenes vedkommende er billedet nogenlunde tilsvarende, dog ikke helt så entydigt som i mødrenes tilfælde, se figur 6.4.2.

Figur 6.4.2. Mænd i befolkningen, fædre til unge med en mistanke/sigtelse og fædre til de mest kriminelle unge fordelt efter disponibel indkomst i 2013.

Betragtes aldersgrupperne samlet, er forholdet mellem den gennemsnitlige disponible indkomst for fædre til de mest kriminelle unge i 2006, 2010 og i 2014 til sammenligning med blandt mænd i befolkningen 0,61:1, 0,62 og 0,65.

7. SAMMENFATNING

Denne rapport fokuserer på, hvordan kriminalitet begået af de mest kriminelle børn og unge har udviklet sig, samt hvorvidt udviklingen har betydet, at forhold, der karakteriserer de mest kriminelle børn og unge samt deres forældre, har ændret sig.

I undersøgelsen anvendes fire kategorier af unge: De lovlydige, småkriminelle, alvorligt kriminelle og mest kriminelle.

Årgang 1991 til 1997

Baseret på oplysninger om mistanker/sigtelser vedrørende kriminelle forhold til og med de unges 17. år viser beregninger, at gruppen af mest alvorligt kriminelle er reduceret: Fra at udgøre 1,7 pct. af årgang 1991 til at udgøre 1 pct. af årgang 1997. Tilsvarende ses en mindskning i antallet af unge i de øvrige grupper af ungdomskriminelle og dermed også en reduktion i den andel, alle ungdomskriminelle udgør i forhold til hele fødselsårgangen. Andelen af lovlydige unge stiger til gengæld fra cirka 80 pct. af årgang 1991 til 88 pct. af årgang 1997. Samlet set betyder det, at gruppen af mest kriminelle unge udgør en nogenlunde ensartet andel i det samlede billede af unge, der er registreret for kriminalitet

Antallet af mistanker/sigtelser vedrørende straffelovsovertrædelser er langt højere for de mest kriminelle til sammenligning med de øvrige grupper, hvilket gælder for alle de inkluderede årgange. Samtidig fremgår det dog også, at der er sket et markant fald i dette antal – fra godt 12.000 mistanker/sigtelser vedrørende årgang 1991 til knap 6.000 mistanker og sigtelser for årgang 1997. For de øvrige grupper ses også et fald i antallet af mistanker/sigtelser, men af mindre omfang. Det gennemsnitlige antal mistanker/sigtelser for straffelovsovertrædelser per ung er for de småkriminelle og de alvorligt kriminelle ret stabilt fra årgang 1991 til 1997, mens der for de mest kriminelle unge ses et fald fra ca. 10½ til 8½ mistanke/sigtelse i gennemsnit per ung. Dette fald afspejler i vid udstrækning en reduktion i drengenes kriminalitet.

Resultater vedrørende arten af den straffelovskriminalitet, de kriminelle unge begår, viser mindre ændringer. Der ses således ændringer i, hvem de unges vold retter sig mod, idet den udvikler sig i retning af oftere at angå personer i offentlig tjeneste. Der er samtidig ikke tegn på, at volden er blevet alvorligere, idet de meget alvorlige former for vold ikke er blevet mere udbredte med tiden. For ejendoms kriminalitet sker der et fald i antallet af mistanker/sigtelser for alle de viste typer af ejendoms kriminalitet. Faldet er størst for brugstyverier og hærværk og mindst for butikstyverier. Sidstnævnte betyder, at der – set i forhold til alle mistanker/sigtelser vedrørende ejendomsforbrydelser for de mest kriminelle – overordnet set er sket en mindre stigning i andelen, som vedrører butikstyveri. Heller ikke på dette område er der tale om vækst i de særligt alvorligt eller grove former for ejendomsforbrydelser, såsom brandstiftelse og røveri. Desuden peger analyserne ikke i retning af, at de røverier, som de mest kriminelle unge er mistænkt/sigtet for, gennemgående er blevet af mere alvorlig karakter.

År 2006, 2010 og 2014

I rapporten indgår også analyser, som er baseret på oplysninger om unge, der er mistænkt/sigtet for kriminalitet i 2006, 2010 og/eller 2014, samt oplysninger om de unges forældre. Disse analyser angår både alle unge, der er mistænkt/sigtet for kriminalitet, og de mest kriminelle unge. Som sammenligningsgrundlag indgår oplysninger om hele befolkningsgruppen i alderen 10-17 år i analyserne vedrørende de unge og i alderen 35-54 år i analyserne angående de unges forældre.

Det skal påpeges, at disse analyser fokuserer på udviklingstendenser i forhold, der karakteriserer mistænkte/sigtede unge og deres forældre, og ikke på, hvorvidt disse forhold adskiller sig fra karakteristika ved lovlydige unge og deres forældre. For sådanne analyser henvises til rapporten "Ungdomskriminalitet. De mest kriminelle" (Pedersen & Jørgensen 2017).

Køn: Samlet set ændres overrepræsentationen af drenge blandt de mest kriminelle unge sig ikke markant i forhold til andelen af drenge i befolkningen fra 2006 til 2014. I begge år er forholdet ca. 1,8:1.

Etnisk baggrund: Forholdet mellem andelen med dansk baggrund blandt de mest kriminelle unge og unge i befolkningen ændres ikke over årene. Både i 2006 og 2014 er dette forhold ca. 0,7:1. Andelen af efterkommere blandt de mest kriminelle unge set i forhold til unge i befolkningen øges i mindre omfang i perioden, mens andelen af indvandrere modsat mindskes.

Forældres etniske baggrund: Ikke overraskende afspejles dette billede, når fordelingen af etnisk herkomst blandt de kriminelle unges forældre betragtes. Forholdet mellem andelen med dansk baggrund blandt forældre til de mest kriminelle og voksne i befolkningen ændres kun i mindre omfang fra 2006 til 2014 for både mødrenes (fra 0,67:1 til 0,64:1) og fædrenes (fra 0,67:1 til 0,60:1) vedkommende.

Forældres tilknytning til arbejdsmarkedet: For så vidt angår de unges forældres tilknytning til arbejdsmarkedet i 2013, ses, at andelen, der er i beskæftigelse, er cirka halvt så stor blandt mødre og fædre til de mest kriminelle unge i 2006 og i 2014 til sammenligning med henholdsvis voksne kvinder og mænd i befolkningen.

Forældres disponible indkomst: Forholdet mellem den gennemsnitlige disponible indkomst målt i 2013 for mødre til de mest kriminelle unge i 2006 og i 2014 til sammenligning med indkomsten blandt kvinder i befolkningen er henholdsvis 0,7:1 og 0,8:1. For fædrenes tilfælde er dette forhold 0,6:1 i begge tilfælde.

For de demografiske forhold, der er målt på, er der således ikke sket større ændringer i de eksisterende forskelle i karakteristika ved de mest kriminelle unge til sammenligning med de lovlydige i takt med mindskningen i ungdomskriminalitet. Tilsvarende gør sig gældende for de forhold, der er undersøgt for de mest kriminelle unges forældres vedkommende.

8. LITTERATUR

- Andersen, L. H., A. S. T. Anker & S. H. Andersen (2016): *A research note on declining youth crime*. The Rockwool Foundation Research Unit.
- Balvig, F. (2015): *Kriminalitetens udvikling*. Det Kriminalpræventive Råd.
- Balvig, F. (2017): *Fra barndommens gade til et liv i cyperspace. Om børne- og ungdomskriminaliteten - der forsvandt?*. Det Kriminalpræventive Råd.
- Berghuis, B. & J. D. Waard (2017): *Declining juvenile crime – explanations for the international downturn* s. 1-12.
- Bäckman, O., F. Estrada, A. Nilsson & D. Shannon (2014): The Life Course of Young Male and Female Offenders. Stability or Change Between Birth Cohorts? *British Journal of Criminology*, vol. 54, s. 393-410.
- Estrada, F., O. Bäckman & A. Nilsson (2016): The Darker Side of Equality? The Declining Gender Gap in Crime: Historical Trends and an Enhanced Analysis of Staggered Birth Cohorts. *British Journal of Criminology*, vol. 56, s. 1272-1290.
- Justitsministeriets Forskningskontor (2016a): *Kriminalitet og alder. Udviklingen i strafferetlige afgørelser 2006-2015*.
- Justitsministeriets Forskningskontor (2016b): *Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2015*.
- Pedersen, A.-J. B. & T. T. Jørgensen (2017): *Ungdomskriminalitet. De mest kriminelle*. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, M. L. (2015): *Vold begået alene og sammen med andre. Udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager 1980-2013*. Justitsministeriets Forskningskontor.